

Kahekümne kolmas rahvusvaheline lingvistikaolümpiaad

Bukarest (Rumeenia), 26. juuli – 2. august 2026

Individuaalvõistluse ülesanded

Ülesannete lahenduse vormistusreeglid

Ärge kirjutage ülesandeid ümber. Lahendage iga ülesanne eraldi lehel (lehtedel). Kirjutage lahendatava ülesande number, oma koha number ja nimi igale ülesande lahenduse lehele eraldi. Ainult sel juhul on Teie tulemuste täpne arvestus garanteeritud.

Kui pole kästnud teha teisiti, peaksite kirjeldama mustreid või reegleid, mida materjali põhjal olete tuvastanud. Vastasel juhul Te ei saa lahenduse eest täispunkte.

Ülesanne nr 1 (20 punkti). On antud sõnad keskjupiki keeles, koos nende foneetiliste transkriptsioonide ja tõlgetega. Kõik need tulevad Nortoni lahe (NL) dialektist:

qasgulek	['qaz.ɣu.ʒəkʰ]	vööthüljes
nanevpak	[na.'nəf.pakʰ]	suur järv
tep'liuq	['təp.ʒi.uqʰ]	ta valmistab fermenteeritud kalapäid
nav'pagtuq	['nav.pax.tuqʰ]	see on tõesti murdunud
qamiq'vak	[qa.'miq.vakʰ]	ööliblikaliik
nat'rarkaq	['nat.xax.kaqʰ]	tallamaterjal nahksaabastele
calugun	[ca.'ʒu.ɣun]	nahakaabits
kaal'taaq	[ka.'aʒ.ta.aqʰ]	mängukaart
ullelluku	[u.'ʔəʔ.ʔu.ku]	seda pahupidi pöörates
ilquineq	['iʔ.qu.'i:nəqʰ]	pealuu
kaltuuvvilaq	['kaʔ.tu.'u:fi.ʒaqʰ]	kartul
kayangurngalnguq	[ka.'ja:ɣuʁ.'ɲaʒ.ɲuqʰ]	ovaalne asi
assikekeka	[a.'si:.kə.'kək.ka]	ta meeldib mulle
paluteqerru	[pa.'ʒu:.tə.'qəx.ɣu]	palun sulge see
iggiggiayuli	[i.'xi:.xi.'a:ju.ʒi]	ameerika kassikakk
ilalkumalria	[i.'ʒaʔ.ku.'maʒ.xi.a]	ohver
aepailgaku	[a.'pəp.pa.'iʒ.ɣa.ku]	enne ta küsitlemist
yuarutlertangqertuq	[ju.'a:ɤutʰ.'ʔəx.taɲ.'qəx.tuqʰ]	on olemas vana laul
tutgarrlugaq	['tutʰ.xax.'ʔu:ɣaqʰ]	lapselaps
cuukvagtalek	[cu.'ukʰ.fax.'ta:ʒəkʰ]	koht, kus on ohtralt hauge
cangatenrituten	[ca.'ɲa:tən.'xi:tu.tən]	sul pole mingit viga
cungagcessvakartat	[cu.'ɲax.cəs.'fa:kaɣ.tatʰ]	kui rohelised nad on!

Ülalolevatest vormidest neli viimast kõlavad teises dialektis, üldkeskjupikis (ÜKJ), teistmoodi. Allpool on nende vormide foneetilised transkriptsioonid, nõnda nagu need kõlavad dialektis ÜKJ:

tutgarllugaq	[ˈtutʰ.ˈxax.ʈu.ɣaqʰ]	<i>lapselaps</i>
cuukvagtalek	[cu.ˈukʰ.ˈfax.ta.ʒəkʰ]	<i>koht, kus on ohtralt hauge</i>
cangatenrituten	[ca.ˈɲa:.ˈtən.ɕi.ˈtu:.tən]	<i>sul pole mingit viga</i>
cungagcessvakartat	[cu.ˈɲax.ˈcəs.fa.ˈkax.tatʰ]	<i>kui rohelised nad on!</i>

(a) Kirjutage keskjupiki keeles:

1.	[ˈməʈ.qu.ˈʒəʒ.ʒi.ˈux.ta]	<i>loodusvaht</i>
2.	[qa.ˈja:.pix.ˈka:.ni]	<i>tema oma tulevane ehtne kajakk</i>
3.	[ta.ˈʈi:.xaxʰ]	<i>kajakikonks</i>
4.	[ˈkəx.sa.ˈiʈ.ku.taɣʰ]	<i>suukorv koerale</i>
5.	[ˈcup.ɣa.ˈʈax.tuɣʰ]	<i>ta tundis äkki koduigatsust</i>

Kui mõni vorm on õige vaid ühes keelevariandis (NL või ÜKJ), osutage, kummast see on pärit.

(b) Kirjutage järgnevate vormide foneetilised transkriptsioonid:

6.	aartartuq	<i>ta kaldub olema ettevaatlik</i>
7.	akekataki	<i>ai!</i>
8.	negavgun	<i>nuustikuna kasutatav juur</i>
9.	atasuak	<i>suvepüksid</i>
10.	ner'ciquq	<i>ta hakkab sööma</i>
11.	alikenritaqa	<i>ma seda ei karda</i>
12.	neqlinrrarmek	<i>äsja lõigatud kalast</i>

Seal, kus transkriptsioonid on eri dialektides erinevad, kirjutage mõlemad, märkides millisele dialektile need vastavad.

△ Keskjupiki keel kuulub eskimo-aleuudi keelkonda. Seda keelt räägib umbes 10 000 inimest Edela-Alaskas Ameerika Ühendriigides.

Märk [ː] näitab, et täishäälik on pikk. Märk [.] eraldab silpe. Märk [ʰ] esineb enne rõhuga silpi(sid). [h] tähistab eelneva kaashääliku hõngust.

[ə] ≈ õ.

[c] ≈ ts.

[j] = j sõnas jõgi.

[ʈ] = nagu s, aga keeleasend on nagu l-i hääldamise puhul; [ʒ] = nõrk [ʈ].

[ɲ] = n sõnas kang.

[q] = k, aga sügavamal suu tagaosas.

[x] = kurgu-h sõnas krahk; [ɣ] = nõrk [x].

[χ] = [x], aga sügavamal suu tagaosas; [ʁ] = nõrk [χ].

—Lai Otsuka (nõustaja: Sally Samson)

Ülesanne nr 2 (20 punkti). On antud sõnad ja väljendid yéli dnye keeles ning nende eestikeelsed tõlked suvalises järjekorras:

1. kpêdê	A. <i>must</i>
2. kpêdêkpêdê	B. <i>ülivalge</i>
3. kpaapî ntóó	C. <i>praadides mustaks muutuv pähkel</i>
4. kpaapî tp:oo	D. <i>väike laev</i>
5. nkéli tp:oo	E. <i>puul on punased lehed</i>
6. tpile kpaapîkpaapî	F. <i>valge asi</i>
7. yi yâa taataa	G. <i>valge kakaduu poeg</i>

Allpool on veel mõned sõnad ja väljendid yéli dnye keeles ning nende eestikeelsed tõlked suvalises järjekorras:

8. chêêpî mbwii miyó	H. <i>mesilane</i>
9. kinikini	I. <i>rauatükid</i>
10. límî k:ii	J. <i>eurooplane, vööramaalane</i>
11. mty:aamty:aa	K. <i>rasvane</i>
12. mty:aa wee	L. <i>putukas</i>
13. nkéli chêêpî pâa	M. <i>kaks peenikest ja pikka kivi</i>
14. nkéli pi	N. <i>kiiresti („nagu välk“)</i>
15. tpile wee	O. <i>pulk</i>
16. yi mbwii	P. <i>magus</i>

Lõpetuseks on antud veel mõned sõnad ja väljendid yéli dnye keeles ning nende eestikeelsed tõlked suvalises järjekorras:

17. kémi nt:uu	Q. <i>alkohoolne jook</i>
18. k:ii miyó	R. <i>laip</i>
19. nkéli mbwaa	S. <i>silmamuna</i>
20. ngwolo nt:uu	T. <i>roheline madu</i>
21. mbwaa	U. <i>kõhuuss</i>
22. mwi pê	V. <i>pikk ja kõhn inimene</i>
23. tpile pê k:ii kîgha nt:uu k:ii	W. <i>puutüved</i>
24. pi mbwii	X. <i>kaks banaanitaimet</i>
25. pi ntóó	Y. <i>(valmimata) mango</i>
26. tpile pê yi kuu yâa k:ii	Z. <i>vesi</i>
27. yi pâa	AA. <i>kollane madu</i>

(a) Leidke õiged vastavused.

(b) Tõlkige eesti keelde:

28. k:ii (sellel sõnal on kaks tähendust; tooge mõlemad)

29. kpaapî 30. kîgha 31. mty:aa 32. nkéli dnye 33. ngwolo 34. kémi kîgha nt:uu

(c) Tõlkige yéli dnye keelde:

BB. (tema) poeg

EE. värske, keetmata

HH. Rosseli saar

CC. roheline

FF. (valmimata) vili/mari

DD. rasv

GG. must inimene

(d) Leidke õiged vastavused yéli dnye keele sõnade ja piltide vahel, teades et nté ≈ k:ii.

35. kpaapî tp:oo kpaapî tp:oo

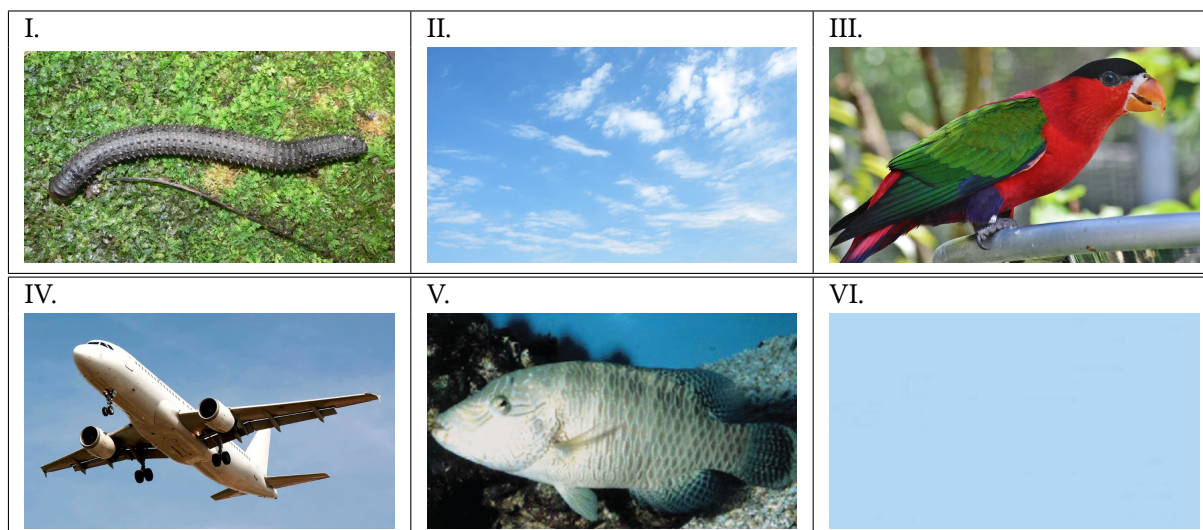
36. mbóó

37. mbóó nté

38. mbóó p:uu nkéli

39. pê pê

40. taa

(e) Seletage, kuidas väljendatakse värve yéli dnye keeles.

△ Muid seletusi, mida küsimustes pole küsitud, ei oodata ning neid ka ei hinnata.

Yéli dnye keel on praegu liigitamata ning arvatavasti keeleisolaat. Seda keelt räägib umbes 5000 inimest Rosseli saarel Paapua Uus-Guinea kaguosas.

Valge kakaduu on linnuliik. Paapua Uus-Guinea lõunaosa oli kunagi Suurbritannia ja hiljem Austraalia võimu all.

â, ê, î, é, ó on täishäälikud. Märk [ɔ̃] tähistab, et järgnev täishäälik on nasaliseerunud.

—Dan-Mircea Mirea

Ülesanne nr 3 (20 punkti). On antud laused ikito keeles ning nende eestikeelsed tõlked. Seal, kus ühele tõlkele vastab rohkem kui üks ikito keele lause, on antud kõik võimalikud laused ikito keeles.

1. Ima paapaaja masiitiirii – Ima müüks kala ära.
2. nu=iina isikirii iiyii – Ta rebiks selle köie katki.
3. $\left\{ \begin{array}{l} \text{ki=iita masiitiirii Jaime} \\ \text{ki=Jaime masiitiirii iita} \end{array} \right\}$ – Ma müüksin Jaimele maja ära.
4. nu=naajuukura simiimi – Ta kirjutas raamatut.
5. ki=iina masiirii ikwani saawiri – Ma ostaksin selle mehe matšeete ära.¹
6. ki=iipi asuraaja sakiirii mira – Ma näriksin nende laste manioki ära.
7. Leo iipi siwiirarii ikwaniwiya – Leo tuleks nendele meestele külla.
8. kia=Leo iita irikatajuurii – Sa teeksid Leo maja korda.
9. ki=simiitakura iimi simiimiya – Ma lugessin neid raamatuid.
10. nu=iimi irikatajuurii iiminaka – Ta teeks need kanuud korda.
11. kia=kariiniikura miisaji kajinani – Sa hoolitsesid naise looma eest.
12. ki=simiitakura iina simiimi paajuuyaana – Ma lugessin selle õpetaja raamatut.
13. $\left\{ \begin{array}{l} \text{nu=paapaaja miitiirii iina ikwani} \\ \text{nu=iina miitiirii ikwani paapaaja} \end{array} \right\}$ – Ta annaks sellele mehele kala.
14. ki=nikikura iipi kaajiya iitimira – Ma nägin nende naiste loomi.
15. kia=iina simiimiya simiitarii maaya – Sa loeksid selle lapse raamatuid.
16. $\left\{ \begin{array}{l} \text{kia=iina masiitiirii simiimi paajuuyaana} \\ \text{kia=paajuuyaana masiitiirii iina simiimi} \end{array} \right\}$ – Sa müüksid õpetajale selle raamatu ära.

(a) Tõlkige järgnevad laused eesti keelde. Võimaluse korral esitage rohkem kui üks tõlge. Juhul, kui mõni eestikeelne tõlge on mitmeti mõistetav, lisage juurde täpsustus.

17. kia=iipi siwiirarii miisaji paajuuyaapi
18. nu=nikikura Leo paapaaja
19. ki=iina masiitiirii miisaji iimina
20. ki=iipi kariiniirii iina mira ikwani

(b) Tõlkige järgnevad laused ikito keelde. Võimaluse korral esitage rohkem kui üks tõlge.

21. Sa ostsid nende laste kanuud ära.
22. Sa rebiksid õpetaja köie katki.
23. Ma ostaksin nende naiste maja ära.
24. Ta müüks Imale need raamatud ära.
25. Ma teeksin selle nende meeste kanuu korda.

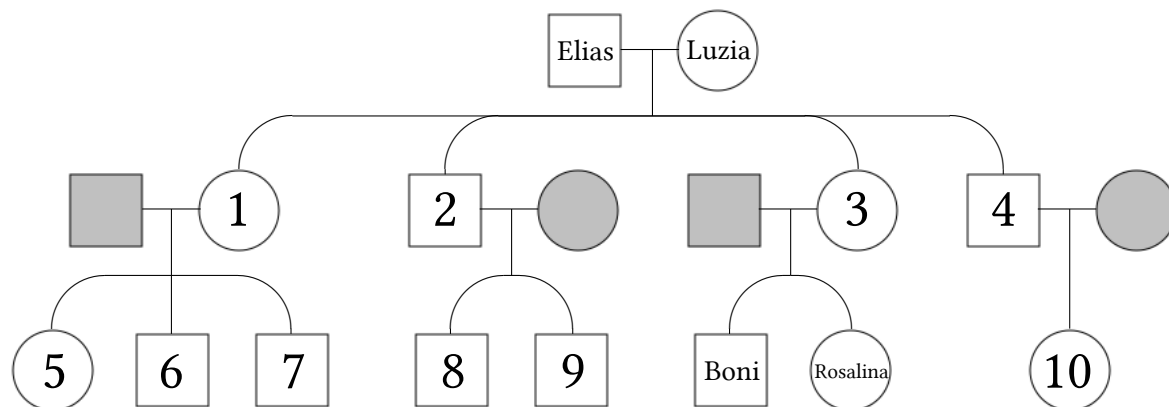
△ Ikito keel kuulub saparo keelkonda. Seda keelt räägib vähem kui 100 inimest Peruu Amasoonias. *i* on täishäälik, *j* = *h* sõnas *hobune*. Märk $\square$ eraldab kaks sõnaosa. Ikito keeles on toonid, ent lihtsuse mõttes on nad selles ülesandes välja jäetud.

Ima, Jaime ja Leo on isikunimed.

—Eimear McKnight

¹siin: mehel on matšeetesid ning mina ostaksin selle matšeete.

Ülesanne nr 4 (20 punkti). On antud sakõrabiati keelt kõneleva pere sugupuud. Sugupuus on vennad ja õed esitatud vasakult paremale vanuse järgi kahanevalt.

□: mees ○: naine □: õed-vennad —: abielu |: pojad ja tütred

On antud nelja pereliikme nimed: vanim abielupaar (Elias ja Luzia) ning kaks vanimat inimest (Boni ja Rosalina) kõige nooremast põlvkonnast. Teisi perekonnaliikmeid on allpool märgitud tähtedega (A–J), ning sugupuul vastavad neile numbrid (1–10), mitte tingimata samas järjekorras. Halli värviga märgitud inimesed selles ülesandes ei esine.

Vaadelge allolevaid väljendeid, mida need inimesed võivad kasutada omavaheliste suhete kirjeldamiseks. Igas veerus on kõneleja osutatud vasakul pool ning paremal pool on tema öeldud fraasid. G: Elias abitop tähendab näiteks, et G ütleb „Elias on abitop = minu ...“.

Elias: A otak H otaup	B: Rosalina omäykut A okoypet D otak E otaup I omäykut	F: C _____(iv) E okip G äsi I okoypet	H: Elias abitop B oyke C omäykut D _____(vi) E otaup
Luzia: B omëpit	C: I okoypet G äsi	G: Elias abitop Boni okupi mëpit A okupi B _____(v) E okwa taup F omëpit I omëpit	I: F okwa G äsi
Boni: J okip	D: Rosalina _____(ii) F okwa I okupi		J: B abitop F oyke I okoypet
Rosalina: A äsi	E: C okip D _____(iii) J oyke		
A: Luzia äsi Rosalina omëpit B okwa D okwa tak E okwa taup F oykey mëpit G oykey I _____(i)			

- Leidke õiged vastavused numbrit (1–10) ning pereliikmete (A–J) vahel.
- Märkige pereliikmete (5–10) sünnijärjekord.
- Täitke lüngad (i–vi). Iga lünga peale on vaid üks võimalik vastus, kusjuures vastused ei pruugi olla ühesõnalised.

△ Sakõrabiati keel kuulub tupi keelkonna tupari harusse. Seda keelt räägib umbes 13 inimest Amazonase vihmametsas Brasiilias Boliivia piiri lähedal.

u ≈ õ. Märk □ tähistab nasaliseerunud häälikut.

—Lai Otsuka (nõustaja: Ana Vilacy Galúcio)

Ülesanne nr 5 (20 punkti). On antud laused eesti keeles ning nende tõlked komndžo keelde:

1. Eile ma kohtasin neid.	kayé thewafé
2. Nädal tagasi te olite mind hüüdmäs.	nümä wobräknwath
3. Nädal tagasi me olime neid hoidmas.	nümä efathwake
4. Nädal tagasi me hoidsime teid.	nümä thefafake
5. Nüüd te olete meid kohtamas.	zena nwagrwath
6. Nüüd me oleme teid nägemäs.	zena emarwe
7. Nüüd ma olen neid hüüdmäs.	zena ebräknwé
8. Nädal tagasi nad viisid teid tagasi.	nümä thäbrimath
9. Nädal tagasi te olite meid hoidmas.	nümä nfathwath
10. Eile me viisime neid tagasi.	kayé thäbrime
11. Nädal tagasi te nägite mind.	nümä zwemarath
12. Eile nad hüüdsid meid.	kayé nznästh
13. Nädal tagasi nad hüüdsid mind.	nümä zwäsath
14. Nädal tagasi ma olin neid kohtamas.	nümä ewagrwa

(a) Tõlkige komndžo keelde:

15. Eile te hoidsite mind.
16. Nädal tagasi ma hüüdsin teid.
17. Nüüd te olete mind hoidmas.
18. Nädal tagasi nad kohtasid meid.

(b) Tõlkige eesti keelde kõigil võimalikel viisidel:

19. nümä nbrigwath
20. kayé thefafé
21. nümä emarwa
22. kayé nznäbrimth

△ Komndžo keel kuulub yami keelkonda. Seda keelt räägib umbes 250 inimest Rouku külas Paapua Uus-Guinea lõunaosas.

ä, é, ü on täishäälikud; th on kaashäälik.

—Vesko Milev (nõustaja: Christian Döhler)

Toimetajad: Samuel Ahmed, Ákos Blaskovics, Mihai-Alexandru Bratu, Aida Davletova, Ivan Deržanski (tehn. toim.), Hugh Dobbs, Ana Meta Dolinar, Dmitri Gerassimov, Shinjini Ghosh, Ksenija Giljarova, Stanislav Gurevitš, Angela Hou, David Hultman, Boriss Iomdin, Taehun Lee, Bruno L'Astorina, Eimear McKnight, Dan-Mircea Mirea (vast. toim.), Andrei Nikulin, Tung-Le Pan, Aleksejs Peguševs, Jan Petr, Aleksandr Piperski, Przemysław Podleśny, Marija Rubinštein, Daniel Rucki, Kazune Sato, Milena Veneva, Elysia Warner.

Eesti tekst: Przemysław Podleśny (kontrollinud: Miina Norvik).

Edu!

Kahekümne kolmas rahvusvaheline lingvistikaolümpiaad

Bukarest (Rumeenia), 26. juuli – 2. august 2026

Vastuste leht: **Ülesanne nr 2**

(a)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.

(b) 28. k:ii –

- _____
- _____

29. kpaapî – _____

30. kîgha – _____

31. mty:aa – _____

32. nkéli dnye – _____

33. ngwolo – _____

34. kémi kîgha nt:uu – _____

(c) BB. (tema) poeg – _____

CC. roheline – _____

DD. rasv – _____

EE. värske, keetmata – _____

FF. (valmimata) vili/mari – _____

GG. must inimene – _____

HH. Rosseli saar – _____

(d)

35.	36.	37.	38.	39.	40.
-----	-----	-----	-----	-----	-----

(e) Seletage, kuidas väljendatakse värve yéli dnye keeles.

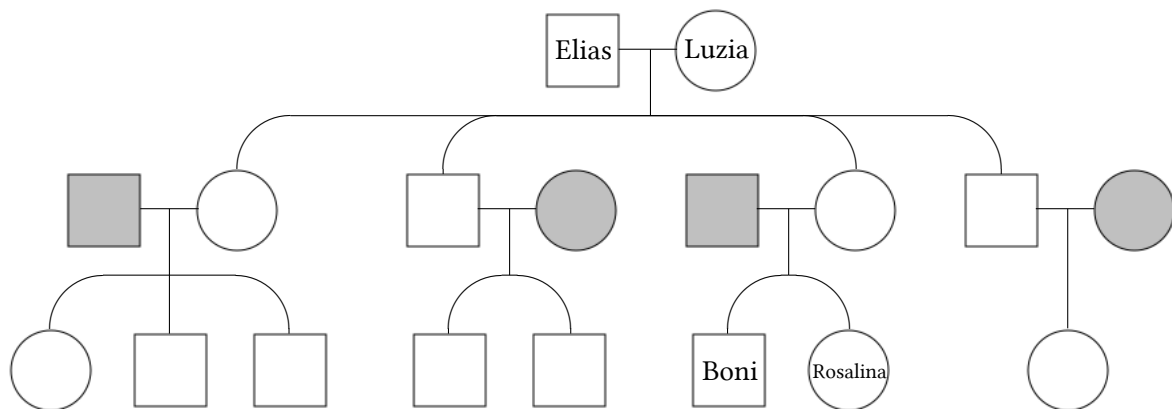
et

Kahekümne kolmas rahvusvaheline lingvistikaolümpiaad

Bukarest (Rumeenia), 26. juuli – 2. august 2026

Vastuste leht: **Ülesanne nr 4**

(a)

(b) Boni > Rosalina > > > > > >

(c) (i) _____

(ii) _____

(iii) _____

(iv) _____

(v) _____

(vi) _____